

# FREDNINGSVÆRDI ER

KØGE RÅDHUS

KØGE KOMMUNE



Besigtigelsesdato:	27.11.2016
Besigtiget af:	Tine Meyling
Journalnummer:	2011-7.82.07/259-0001
Kommune:	Køge Kommune
Adresse:	Torvet 1, 4600 Køge
Betegnelse:	Køge Rådhus
Fredningsår:	1918
Omfang:	<i>Forhuset (1552 ff., nordlige del antageligt ca. 1570, stærkt ombygget 1803).</i>

## — BYGNINGSBESKRIVELSE

Køge Rådhus ligger ud til Torvet, midt i Køge, og omfatter et forhus med et kort og bredt korshus ind mod gården. Nord for rådhuset ligger et arresthus med en tilhørende mur nord. Disse er beskrevet selvstændigt under adressen Bygårdsstræde 1.

Køge Rådhus er grundmuret, to etager højt og bærer et rødt, teglhængt heltag. I rygningen ses tre skorstenspiber med sokkel og krave samt i tagfladen mod gaden seks traditionelt udførte kviste med zinkklædte heltage med lav hældning samt en lille rundbuet kvist med tremmeluge. Forhuset er udført med en pudset facade, der er udsmykket med en kordongesims mellem stue- og første etage. Over de fem midterste fag er en trekantfronton indrammet af en sparrenkopesims. Trekantfrontonen er prydet af et relief med to kvindeskikkelser, imellem disse er et ur og øverst er en sol. Over hoveddøren, i midteraksen, brydes kordongesimsen af en konsolbåren, vandret plade, hvorpå der hviler et fremtrukket felt, formentlig tiltænkt en skrift. På hver side heraf er en indmuret terrakottaplade med en portrætmedaljon fra midten af 1500-tallet. Tre granittrin med enkle håndlister af jern fører op til hoveddøren, der er en ældre, tofløjet fyldingsdør med en enkelt slagliste og tre dekorerede fyldinger i højden. Facaden er gulkalket over en lav sort sokkel, og de dekorative elementer er kalket hvide. Vinduerne er firerammede, med otte ruder i de nederste rammer og fire i de øverste. Alle vinduer er malet hvide, mens hoveddøren er malet rødbrun med røde og grå stafferinger. En kurvehanksbuet portåbning med tilhuggede false fører ind til portgennemkørslen, der har flisebelagt gulv, sortmalet sokkel, gulkalkede vægge og pudset, hvidt loft. Mod gårdrummet er en nyere, tofløjet gitterport.

Gårdsiden er domineret af korshuset, som skyder sig ud i gårdrummet. I hjørnet mellem forhus og korshus mod syd er en oprindelig overdækket kældernedgang opført i grundmur og tagpapdækket halvtag. Via en fladbuet åbning fører en støbt trappe

ned til en ældre, tofløjet kælderdoor med fyldinger og øverst mindre ruder. Nord for korshuset, over porten, er en muret hejsekvist med teglhængt heltag. Alle korshusets vinduer er udført med fire rammer, på første etage med seks ruder i de nederste rammer og fire i de øverste, mens der i stueetagen er seks ruder både over og under tværposten. Omvendt er der i forhuset vinduer med seks ruder både over og under tværposten på første etage. Vinduerne i stueetagen mod syd har fire rammer med otte ruder nederst og fire øverst, men også et trerammet vindue med ti ruder i hvert. Alle vinduerne på første etage er placeret i tilbagetrukne, kurvehanksbuede felter, der er kalket hvide. Gårdsiderne afsluttes af en enkel, muret gesims. Korshusets tegltag har helvalmet gavl, og i korshusets tagflader ses i alt fire nyere tagvinduer, mens der er forhuset ses tre kviste syd for korshuset, som er magen til de gadevendte kviste.

I det indre er de hvælvede lofter i kælderen bevaret under det meste af for- og korshuset. Kældrene er bygget af munke-, mark- og kridtsten. Stueetagen har en gennemgående gang langs gårdsiden, mens den i korshuset ligger i midten. Herfra fordeler kontorerne sig på hver side. Kontorerne er præget af nyere indretninger, der er tilpasset de gamle bygninger med bræddegulve, brystningspaneler, radiatorskjulere og plane lofter med ventilation. Det sydligste kontor har bevaret fronten fra et tidligere åbent ildsted, udført i terrakottasten udsmykket med bladranker og en hvælvet høj kappe mod loftet. Midt i gangforløbet er en meget bred åbning for at opnå en stor åben reception. Gangforløbet har linoleumsgulve og sænkede lofter. På første etage ligger byrådssalen i forhuset fulde bredde. Byrådssalen har en forholdsvis enkel udsmykning med to dobbelte døre, en enkel nyere gesimskant langs loftet og et ganske ydmygt gulvpanel. Loftet fremstår som et plant, sænket loft med plads til projekter og lærred. Gulvet er udført med egeparket. I byrådssalen er de ældre mødestole bevaret, hvilket er med til at give rummet lidt historisk karakter. Stolene er dog ikke omfattet af fredningen. De øvrige rum på første etage er placeret i den nordlige del mod gaden, og er også her med en nyere indretning, der er tilpasset de gamle bygninger. Ind mod gården er en gang, der fører ind til arresten. I den nordligste del af gangen findes et andet ildsted med bevaret front. Fra korshuset fører en moderne trappe og en elevator op til tagetagen, der er indrettet med mødelokaler og køkken. Her findes også urværk og klokke.

## — BYGNINGSHISTORIE

Forhuset mellem porten og sydgavlen udgør den ældste del af Køge Rådhus, som er opført kort efter 1552. I begyndelsen af 1570'erne blev denne bygning forlænget til dens nuværende længde. I delen nord for portgennemkørslen blev der indrettet flere hvælvede fængselsceller, som stadig eksisterer. En undersøgelse viser, at den

ældste del af rådhuset er opført af munkesten i moderne skiftegang med liljeformede bjælkeankre og et kridtstensbånd mellem første og anden etage. Ud over de bevarede vinduesåbninger mod gården, er de to terrakottarelieffer på facaden og den lille hjørnekamin beklædt med terrakottaplader med ungrenæssancedekorationer, i dag de eneste synlige minder om den ældste bygning. Korshuset blev formentlig opført i begyndelsen af 1600-tallet.

Rådhusets nuværende klassicistiske facade kom til i 1803. Den søndre sidebygning blev opført i 1941.

## — KILDER

Bevaringsværdige Huse i Køge; udarbejdet af Hans Henrik Engquist, Fredningsstyrelsen, Det særlige Bygningssyn, 1978

## — MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved Køge Rådhus knytter sig til den prominente beliggenhed for enden af det store og langstrakte torv, hvor bygningen er et markant og vigtigt element i bybilledet. Rådhuset er med sin udformning og placering med til at definere pladsen og gadelinjen samt understøtte Køges gadestruktur, der er grundlagt i middelalderen, og rådhuset indgår i en fin balance med Torvets øvrige bygninger.

Endvidere er der miljømæssig værdi ved porten i den nordlige del, som giver adgang til gårdrummet og det, der i sin tid var Bygårdsstræde. Hertil kommer grundens traditionelle bebyggelsesstruktur.

## — KULTURHISTORISK VÆRDI

Rådhusets kulturhistoriske værdi ligger i den klassicistiske facade, hvis klassicistiske elementer knytter sig til den gennemgående kordongesims og den fem fag brede trekantsfronton, der er prydet af pudsedetaljer i form af to kvindeskikkelser i relief samt et ur og derover en sol. Hertil kommer den tofløjede hoveddør med udskæringsprydede fyldinger og en konsolbåren stenplade, der også er karakteristisk for periodens byggeri. Den kulturhistoriske værdi ligger endvidere i de to indmurede terrakottaplader med portrætmedaljoner, der er fra midten af 1500-årene, og dermed er bevarede vidnesbyrd om den ældste del af Køge Rådhus.

Mod gården ligger den kulturhistoriske værdi i gårdsidernes djærve og enkle udtryk, som med tydelighed angiver at dette er bagsiden af huset. Hertil kommer, at gårdsiden angiver elementer fra 1600-tallet,

herunder overdækningen til kælderen, den kurvehanksbuede portåbning og de kurvehanksbuede vinduesåbninger samt den murede, teglhængte hejsekvist og de småsprossede krydspostvinduer. Hejsekvisten vidner om tagetagens oprindelige anvendelse til opmagasinering. Også de ældre vinduer og døre i deres forskellige udformninger, både mod Torvet og mod gården, vidner om vekslende tider og deres forskellige udtryk.

I det indre er der få bevarede kulturhistoriske værdier, idet planløsningen formodes at være nyere. Af bevarede oprindelige eller ældre bygningsdele skal næves terrakottaudsmykninger og ildstederne samt rådhusets ur i tagetagen. Hertil kommer snedkerinventaret i form af brystningspaneler, indbyggede skabe og tofløjede døre med profilerede gerichter samt de pudsede lofters stukkant. Endelig er der stor kulturhistorisk værdi ved de bevarede fangeceller i de hvælvede kælderrum under forhuset.

## — ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Køge Rådhus ligger i forhusets klassicistiske og stort set symmetriske facade med en bred trekantfronton og en centralt, placeret hovedindgang med en konsolbåren dækplade, der alle sørger for, at opmærksomheden samler sig om bygningens midte. Den gennemgående kordongesims opdeler facaden og understreger dens horisontale fremtoning sammen med den profilerede hovedgesims. Udtrykket er stramt og harmonisk og Køge Rådhus har en passende herskabelig og monumental fremtoning, der understreges af trekantfrontonens sparrenkopgesims samt relief med to kvindeskikkelser og sol og endvidere den markante, mørke urskive. Ligeledes er der arkitektonisk værdi ved de småsprossede korspostvinduer og den tofløjede fyldingsdør med fine udskæringsarbejder og granittrappen foran, der smukt harmonerer med den kurvehanksbuede portåbning, omend der er et par hundrede år imellem dem.

Mod gården ligger den arkitektoniske værdi i gårdens enkle og djærve udtryk kun udsmykket af en muret, retkantet gesims. De forholdsvist lukkede gårdsider afsluttes på passende vis af røde, teglhængte heltage, som over korshuset er helvalmet. Forhusets skorstenspiber i rygningen afslutter på harmonisk vis bygningen opefter.

## — BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til det grundmurede forhus og korshus med røde, teglhængte heltage. Hertil kommer skorstenspiberne i forhusets rygning samt korshusets

helvalmede gavl samt den klassicistiske facade med bred trekantfronton og samtlige detaljer, herunder kordon- og hovedgesims, trekantfrontonens sparrenkopgesims, kvinderelief, sol og urskive samt den konsolbårne dækplade over hovedindgangen og terrakottapladerne med portrætmedaljoner fra midten af 1500-årene. Endvidere kommer de kurvehanksbuede portåbninger, granittrappen, den tofløjede hoveddør med udskæringsarbejder samt de øvrige ældre vinduer og døre med deres forskellige udformninger, kontrasten imellem den repræsentative facade og den enkle gårdside, den teglhængte hejsekvist, den overdækkede kældernedgang, de kurvehanksbuede vinduesåbninger samt den traditionelle materialeholdning.

I det indre ligger de bærende fredningsværdier for Køge Rådhus i de ældre eller oprindelige bygningslementer, så som ildsteder, terrakottaudsmykninger, brystningspaneler, fyldingsdøre, gerichter, stuk og i særlig grad de bevarede fangeceller i de hvælvede kælderrum. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

## — ANBEFALINGER

Det anbefales, at gangområdet i stuetagen indrettes med materialer og en detaljeringsgrad, der i højere grad indpasser sig i den historiske bygning.